

Крім того, договірне регулювання сімейних відносин (ч. 2 ст. 7 СК України) закріплено як один із принципів сучасного сімейного права, у зв'язку з чим у СК України передбачений перелік різних договорів, учасниками яких є не лише подружжя, а й інші члени сім'ї, які наділені правом укладати договори, передбачені й не передбачені безпосередньо СК України.

Отже, з усього вищезазначеного можна дійти висновку, що, укладаючи шлюб, подружжя має замислитися щодо вирішення майнових питань у майбутньому.

Законний режим майна подружжя відрізняється від довірнього переліком певних ознак, зокрема:

- законний – встановлений правовими нормами, а довірний – ще й договором;

- законний режим поширюється на всіх осіб, що вступили у шлюб, у той час як шлюбний договір має силу тільки стосовно конкретної подружньої пари, що його уклала.

Отже, завдяки нормативному регулюванню майнових відносин подружжя, яке дозволяє в договірному порядку змінювати режим їхнього майна, можна забезпечити права та інтереси цих осіб таким чином, аби виникло якнайменше потреб захищати й відновлювати ці майнові права особам, які розлучаються та/або розподіляють майно, набуто під час спільного проживання однією сім'єю, а відповідно, й звертатися до суду для поділу нажитого у шлюбі майна й уникати довготривалих та психічно напружливих судових процесів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Жилінкова І.В. Шлюбний контракт : [підручник] / Жилінкова І.В. – 1997 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pravo-ukraine.org.ua/resyrsi/biblioteka/semeynoe-pravo-ukrainy/shlyubnij-kontrakt-pidruchnik/8403-glava-1-majnovi-pravovidnosini-podruzzhzha-zakonnij-i-dogovirnij-rezhimi>.
2. Жилінкова І.В. Правовий режим майна членів сім'ї / Жилінкова І.В. – Х. : Ксилон, 2000 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://studopedia.ru/5_149925_literatura.html.
3. Єршова М.Н. Майнові правовідносини в сім'ї [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mir.zavantag.com/pravo/10717/index.html?page=22>.
4. Науково-практичний коментар до Сімейного кодексу України / за ред. Є.О. Харитонов. – Х. : Одиссей, 2009. – 593 с.
5. Мороз М. «Україна – на першому місці в Європі за кількістю розлучень» Стаття з газети «Експрес» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.expres.ua/main/2015/08/23/148726-ukrayina-pershomu-misci-yevropi-kilkisty-rozluchen>.
6. Ариванюк Т.О. Правове регулювання відносин власності між подружжям : автореф. дис. канд. юрид. наук: спец. 12.00.03 / Ариванюк Т.О. – К., 2002. – 190 с.
7. Сафончик О.І. Правове регулювання припинення шлюбу в Україні : автореф. дис... канд. юрид. наук: спец. 12.00.03 / Сафончик О.І. – О., 2004. – 20 с.
8. Науково-практичний коментар Сімейного кодексу України / Булеца С.Б., Іванов Ю.Ф., Ієвіня О.В. та ін. – К. : «Видавничий дім «Професіонал», 2011. – 428 с.

УДК 347.515

ОСОБЛИВОСТІ ЦИВІЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ БОРЖНИКА ЗА ДІЇ ТРЕТІХ ОСІБ (СТ. 618 ЦК УКРАЇНИ)

FEATURES OF THE CIVIL RESPONSIBILITY OF THE BORRIS FOR THE ACTION OF THIRD PARTIES (ST. 618 OF THE CC OF UKRAINE)

Кузьмич О.Я.,

к.ю.н., доцент, доцент кафедри судочинства

Навчально-науковий юридичний інститут

Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

Стаття присвячена аналізу юридичної природи такого виду відповідальності, як відповідальність за дії третіх осіб (ст. 618 ЦК України). За наслідками аналізу форм участі третіх осіб у відносинах зобов'язального характеру та загалом особливостей, які є характерними для таких суб'єктів, зроблено висновок, що досліджуваний вид цивільної відповідальності виникає за наявності відповідних умов у межах правовідносин, якими опосередковується покладення виконання обов'язку боржника на третю особу (ч. 1 ст. 528 ЦК України). Водночас участь третіх осіб у виконанні обов'язку замість боржника у власному інтересі (ч. 3 ст. 528 ЦК України) в силу специфіки таких правовідносин виключає настання аналізованого виду відповідальності.

Ключові слова: третя особа, зобов'язання, цивільна відповідальність, боржник, кредитор.

Статья посвящена анализу юридической природы такого вида ответственности, как ответственность за действия третьих лиц (ст. 618 ГК Украины). По результатам анализа форм участия третьих лиц в отношениях обязательственного характера и вообще особенностей, которые характерны для таких субъектов, сделан вывод, что исследуемый вид гражданской ответственности возникает при наличии соответствующих условий в пределах правоотношений, которыми опосредуется возложение исполнения обязанности должника на третье лицо (ч. 1 ст. 528 ГК Украины).

В то же время участие третьих лиц в исполнении долга вместо должника в собственном интересе (ч. 3 ст. 528 ГК Украины) в силу специфики таких правоотношений исключает наступление рассматриваемого вида ответственности.

Ключевые слова: третье лицо, обязательства, гражданская ответственность, должник, кредитор.

The article is devoted to the analysis of the legal nature of this type of responsibility as the responsibility for the actions of a third person (Article 618 of the Civil Code of Ukraine).

The author pays much attention to the notion of civil liability, as well as to third parties as a legal category, in particular, the features that are characteristic for such subjects of civil legal relations are distinguished. As a result of the analysis of the forms of participation of third parties in the obligatory nature of relations, and in general, the characteristics that are characteristic of such entities it is concluded that the investigated type of civil liability arises in the presence of appropriate conditions within the legal relationship, which is mediated by the implementation of the duty of the debtor to a third person (Part 1 of Article 528 of the Civil Code of Ukraine).

At the same time, the participation of third parties in the performance of duty instead of the debtor in their own interests (Part 3 of Article 528 of the Civil Code of Ukraine), due to the specificity of such relationships, excludes the onset of the type of liability considered. Appropriate amendments and additions to the Central Committee of Ukraine are proposed.

Key words: third party, commitment, civil liability, debtor, creditor.

Як свідчить аналіз доктринальних досліджень, проблематика цивільно-правової відповідальності в різні історичні періоди неодноразово знаходилася у центрі уваги науковців, однак характерною рисою цих досліджень є те, що вони, як правило, стосувалися традиційних її видів і практично не стосувалися такого її виду, як відповідальність за дії третіх осіб (ст. 618 ЦК України). Зазначене, безумовно, не може сприяти ефективному застосуванню в судовій практиці норм про такий вид відповідальності (ст. 618 ЦК України), що й обумовлює актуальність дослідження цієї проблематики.

Метою пропонованої статті є дослідження юридичної природи відповідальності за дії третіх осіб (ст. 618 ЦК України) як виду відповідальності в цивільному праві України.

Як відзначив В. В. Луць, цінність цивільного права полягає в тому, що воно у своїх нормах містить широкий арсенал засобів впливу на поведінку громадян та організацій через їх інтереси і за допомогою інтересів. Одним із таких засобів впливу на майнові інтереси осіб є застосування до правопорушника майнових санкцій, зокрема цивільно-правової відповідальності [3, с. 126]. Особливість методу цивільно-правового регулювання відповідних суспільних відносин, пише Н. С. Кузнецова, полягає у тому, що у випадку порушення суб'єктивних прав норми цивільного права спрямовують свій регуляторний механізм на відновлення порушених суб'єктивних прав. Відповідно, міри примусу з врахуванням особливостей предмета цивільно-правового регулювання спрямовані не на особистість правопорушника, а на його майно, оскільки основна ціль їх застосування пов'язана з відновленням порушеної майнової сфери потерпілої особи [5, с. 356–357].

Таким чином, у випадку вчинення цивільного правопорушення, тобто порушення суб'єктивного права та інтересу уповноваженими особами, до правопорушника можуть бути застосовані як санкції цивільно-правової відповідальності, так і санкції, які не є мірами цивільно-правової відповідальності, хоча варто зауважити, що питання співвідношення правової санкції з юридичною відповідальністю загалом було й залишається суперечливим у юридичній літературі. Так, О.С. Юффе цивільно-правову відповідальність визначав як санкцію за правопорушення, що спричинює для правопорушника негативні наслідки у вигляді позбавлення суб'єктивних цивільних прав або покладання нових чи додаткових цивільно-правових обов'язків [1, с. 97]. І.С. Канзафарова цивільно-правову відповідальність визначає як обумовлену особливостями предмета і методу цивільно-правового регулювання систему цивільно-правових засобів, за допомогою яких, з однієї сторони, забезпечується і гарантується захист цивільних прав та інтересів суб'єктів цивільного права, з іншої, – здійснюється карально-виховний вплив на правопорушників. На думку автора, елементами такої системи є: 1) норми цивільного права, в яких відповідальність знаходить вираження; 2) принципи цивільно-правової відповідальності; 3) індивідуально-правові акти автономного характеру, які є персоналізованими регламентаторами суспільних відносин; 4) порушення цивільних прав та обов'язків як підстава виникнення цивільних охоронних правовідносин; 5) цивільні охоронні правовідносини [4, с. 101–102]. Проте, не вдаючись у детальний аналіз цієї проблематики, що є поза межами предмета даного дослідження, в цій роботі ми дотримуємося позиції тих авторів, які визначають цивільну відповідальність саме як різновид цивільно-правових санкцій.

Як відомо, одним із видів цивільної відповідальності є відповідальність за дії третіх осіб як договірний вид відповідальності. Так, згідно з ч. 1 ст. 618 ЦК України боржник відповідає за порушення зобов'язання іншими особами, на яких було покладено його виконання (ст. 528 ЦК України), якщо договором або законом не встановлено відповідальність безпосереднього виконавця. Слід зауважити, що в положеннях наведеної правової норми законодавець, хоч і оперує поняттям «інші особи», тим не менше в межах наведеного виду цивільної відповідальності йдеться саме про третіх осіб як суб'єктів цивільних правовідносин, а не інших осіб як учасників цивільних відносин (ст. 2 ЦК України).

Участь третіх осіб у правовідносинах зобов'язального характеру опосередковується, як правило, в межах двох основних форм, у силу специфіки однієї з них треті особи є безпосередніми суб'єктами таких правовідношень, де правовий зв'язок останніх зі сторонами знаходиться в межах самого правовідношення, а в силу специфіки наступної третя особа виступає стороною додаткового правовідношення, яке перебуває в безпосередньому правовому зв'язку з основним (головним), внаслідок чого й визнається стороною додаткового правовідношення третьою особою щодо основного (головного). При цьому незалежно від специфіки кожної з наведених форм ознаками, які характерні для третіх осіб, є наступні: такі особи є суб'єктами цивільних правовідносин; володіють суб'єктивними правами та (або) обов'язками, що залежатиме від специфіки правовідносин, якими опосередковуватиметься їх участь; беруть участь у цивільних правовідносинах від власного імені чи найменування, а, отже, є належним чином ідентифікованими; володіючи суб'єктивними правами та (або) обов'язками, мають можливість у той чи інший спосіб впливати на динаміку (рух) відповідного правовідношення, що не є характерним для інших осіб як учасників цивільних відносин (ст. 2 ЦК України).

Таким чином, залежно від форми участі в цивільних правовідносинах треті особи можуть як виступати безпосередніми суб'єктами цивільного правовідношення, так і перебувати у правовому зв'язку з основним (головним) цивільним правовідношенням через існування додаткового, однією зі сторін якого вони виступатимуть.

З огляду на специфіку правової конструкції, яка положенням ст. 618 ЦК України покладена в основу цивільної відповідальності за дії третіх осіб, необхідно зробити висновок, що в даному випадку мається на увазі відповідальність за дії третіх осіб у межах такої форми їх участі у цивільних правовідносинах, де поряд із основним (головним) цивільним правовідношенням має місце й додаткове, одна зі сторін якого щодо основного (головного) виступає в якості третьої особи. Незважаючи на те, що в межах наведеної форми опосередковуються різні види відносин із участю третіх осіб, однак з огляду на відслонений характер цієї правової норми йдеться саме про відповідальність за дії третіх осіб у межах правовідносин, якими опосередковується їх участь у виконанні зобов'язань (ст. 528 ЦК України).

Як відомо, в межах положень ст. 528 ЦК України йдеться про різні види відносин, якими опосередковується участь третіх осіб; це передусім їх участь у межах покладання виконання (ч. 1 ст. 528 ЦК України), а також їх участь у виконанні зобов'язань замість боржника у власному інтересі (ч. 3 ст. 528 ЦК України), внаслідок чого постає запитання з приводу того, чи в кожному з цих випадків, що обумовлено специфікою таких правовідносин, може йтися про відповідальність за дії третіх осіб.

Так, у силу специфіки покладення виконання (ч. 1 ст. 528 ЦК України) як одного з видів правовідносин із участю третіх осіб такий вид опосередковує собою поряд з основним (головним) цивільним правовідношенням також і додаткове, одна зі сторін якого щодо основного (головного) в силу існуючого між ними правового зв'язку виступає в якості третьої особи. Таким чином, у разі невиконання чи неналежного виконання третьою особою обов'язку з договору, яким опосередковувалося покладення виконання (ч. 1 ст. 528 ЦК України), правові наслідки, які в цьому випадку становитимуть зміст цивільної відповідальності, стосуватимуться безпосередньо боржника як сторони основного (головного) цивільного правовідношення, а не третьої особи як сторони додаткового правовідношення, що й покладено в основу виділення даного виду цивільної відповідальності серед інших існуючих видів. Тобто це відповідальність боржника як сторони основного (головного) цивільного правовідношення за дії третьої особи як сторони додаткового цивільного правовідношення. Це відповідальність боржника за чужі дії, оскільки їх вчинення впливає з обов'язку, який є елементом додаткового правовідношення, а не основного (головного). Крім того, це відповідальність одного суб'єкта цивільних відносин за дії іншого, який у відповідних відносинах виступав від власного імені чи найменування і перебував у правовому зв'язку з боржником основного (головного) цивільного правовідношення як суб'єктом цивільних відносин, що є фундаментальною ознакою, яка закладена в основу наведеного виду цивільної відповідальності. Однак стосовно кредитора основного (головного) цивільного правовідношення це буде відповідальність боржника як за свою вину та свої дії, що пояснюється наступним, передумовою запровадження даного виду відповідальності є надання законодавцем боржникові основного (головного) цивільного правовідношення права вибору, або виконати обов'язок із зобов'язання самостійно, якщо з цього приводу не буде обмежень спеціального характеру або специфіка зобов'язання цього не дозволить, або покласти його виконання на третіх осіб (ч. 1 ст. 528 ЦК України), внаслідок чого, надавши таке право боржникові, законодавцеві у відповідний спосіб слід було подбати і про інтереси кредитора, забезпечивши тим самим баланс інтересів у межах основного (головного) цивільного правовідношення.

Таким чином, для настання цього виду цивільної відповідальності є необхідними наступні умови: існування поряд із основним (головним) додаткового цивільного правовідношення, а також невиконання чи неналежне виконання третьою особою як стороною додаткового правовідношення обов'язку з договору, яким опосередковувалося покладення виконання (ч. 1 ст. 528 ЦК України), а це означає, що для виникнення даного виду цивільної відповідальності має мати місце наступний склад юридичних фактів, це факти, якими опосередковується виникнення основного (головного) та додаткового цивільних правовідношень, а також факти невиконання чи неналежного виконання третьою особою покладеного на неї обов'язку (ч. 1 ст. 528 ЦК України).

Окрім загальної норми, якою передбачається відповідальність боржника за дії третіх осіб у межах аналізованої форми їх участі в цивільних правовідносинах, така відповідальність передбачається й нормами спеціального характеру, підтвердженням чого слугує ч. 2 ст. 902 ЦК України. Так, згідно з положенням наведеної правової норми у випадках, встановлених договором, виконавець має право покласти виконання договору про надання послуг на іншу особу, залишаючись відповідальним у повному обсязі перед замовником за порушення договору. Як впливає з наведеного, в даному випадку йдеться про цивільну відповідальність боржника за дії третіх осіб у межах правовідносин із договорів про надання послуг; при цьому, на що необхідно звернути увагу, конструкція відповідальнос-

ті виконавця за дії третіх осіб за своєю специфікою є аналогічною загальній правовій конструкції, про яку йдеться в загальних положеннях ст. 618 ЦК України.

Виятки з правила про несення відповідальності боржника основного (головного) цивільного правовідношення за дії третіх осіб (ч. 1 ст. 618 ЦК України) в межах аналізованої форми їх участі у цивільних правовідносинах можуть бути передбачені самим договором або законом. Іншими словами, як впливає з положення наведеної правової норми, у випадках, передбачених законом або договором, і самі треті особи можуть нести цивільну відповідальність. В останньому випадку, якщо інше не передбачено законом, має бути згода самої третьої особи, у зв'язку з чим за наявності відповідного складу юридичних фактів кредитор основного (головного) цивільного правовідношення матиме можливість пред'являти відповідну вимогу безпосередньо до третьої особи як сторони додаткового правовідношення, що виключатиме можливість відповідальності боржника як сторони основного (головного) цивільного правовідношення за дії третьої особи.

Повертаючись до правової норми, якою передбачається покладення виконання обов'язку боржника з договорів про надання послуг (ст. 902 ЦК України), не можна не звернути увагу на наступне: якщо нормою загального характеру (ч. 1 ст. 618 ЦК України) для учасників цивільних відносин (ст. 2 ЦК України) безпосередньо передбачена можливість при покладенні виконання обов'язку боржника (ч. 1 ст. 528 ЦК України) передбачити договірні положення, якими б опосередковувалося несення третьою особою самостійно відповідальності за невиконання чи неналежне виконання зобов'язання з такого договору, то у випадках із зобов'язаннями про надання послуг така можливість для учасників цивільних відносин (ст. 2 ЦК України) нормою спеціального характеру (ч. 2 ст. 902 ЦК України) виключається. Як нам видається, такий підхід законодавця в контексті зобов'язань із договорів про надання послуг є більш виправданим, що пояснюється наступним: кредитор основного (головного) цивільного правовідношення в жодному правовому зв'язку, окрім прийняття такого виконання, з третьою особою, якою у порядку ч. 1 ст. 528 ЦК України виконується обов'язок боржника, не перебуває, крім того, виконання такою особою обов'язку боржника є тільки правовим наслідком виконання третьою особою свого обов'язку чи права, які є елементами додаткового правовідношення, тому, на нашу думку, специфіка таких правовідносин виключає можливість учасників цивільних відносин (ст. 2 ЦК України) при укладенні відповідних договорів (ч. 1 ст. 528 ЦК України) передбачати можливість несення третьої особи самостійно відповідальності перед кредитором основного (головного) цивільного правовідношення за невиконання чи неналежне виконання обов'язку з такого договору (ч. 1 ст. 528 ЦК України), що потребує внесення відповідних змін та доповнення положення ч. 1 ст. 618 ЦК України.

Передбачаючи аналізований вид відповідальності, законодавець у ч. 1 ст. 618 ЦК України зіслався загалом на ст. 528 ЦК України, водночас, як уже відзначалося, положенням наведеної правової норми передбачається не тільки покладення виконання (ч. 1 ст. 528 ЦК України) як один із способів участі третіх осіб у виконанні обов'язку замість боржника, але й також один із видів суброгації, зокрема виконання третьою особою обов'язку замість боржника у власному інтересі (ч. 3 ст. 528 ЦК України), внаслідок чого постає запитання з приводу наявності в останньому випадку передумов для настання боржником основного (головного) цивільного правовідношення відповідальності за дії третьої особи з огляду на юридичну природу таких правовідносин.

Однак, як нам видається, відповідь на поставлене запитання має бути негативною, що впливає з наступного: якщо в першому випадку передумовою для настан-

ня цивільної відповідальності за дії третьої особи (ч. 1 ст. 528 ЦК України) було виконання третьою особою волі боржника основного (головного) цивільного правовідношення, яка знайшла своє відображення в договорі, яким опосередковувалося покладення виконання (ч. 1 ст. 528 ЦК України), то в другому випадку така воля останнього відсутня, більше того, боржником як стороною основного (головного) цивільного правовідношення самим не виконано в строк відповідний обов'язок із такого правовідношення, внаслідок чого в сукупності з настанням інших умов, про які йдеться в ч. 3 наведеної статті, а саме: у разі існування небезпеки втрати третьою особою права на майно боржника (право оренди, право застави тощо) у зв'язку із зверненням кредитором стягнення на нього, в третьої особи виникає можливість самостійно виконати обов'язок замість боржника основного (головного) цивільного правовідношення з відповідними правовими наслідками (переходом до такої особи прав кредитором). Тому в першому випадку (ч. 1 ст. 528 ЦК України) є підстави для настання такого виду цивільної відповідальності як відповідальності за дії третьої особи, а в останньому (ч. 3 ст. 528 ЦК України) як таких підстав немає, у зв'язку з чим ч. 1 ст. 618 ЦК України потребує внесення відповідних уточнень, за наслідками яких про цивільну відповідальність за дії третьої особи має йтися винятково в межах такого виду правовідносин із участю третіх осіб як покладення виконання (ч. 1 ст. 528 ЦК України), а не загалом у всіх випадках, про які йдеться в ст. 528 ЦК України. Як відзначила у свій час Е.Н. Данилова, відповідальність за дії третіх осіб, які беруть участь у виконанні договорів у силу закону або за дорученням боржників, впливає з суті договірних відносин. Договір є підставою для виникнення зобов'язальних відносин між сторонами, і юридично тільки вони одні можуть або «виконувати», або «не виконувати» договір, тому боржник, хоч і може, якщо інше не передбачено в договорі, залучити до фактичного виконання таких договорів третіх осіб, але юридично і виконавцем, і відповідальною особою залишається він сам, тому за вину цих осіб він відповідає як за свою власну, і посилення на відсутність вини з його сторони за наявності третіх осіб не може бути підставою для звільнення його від відповідальності [2, с. 54–56]. Ми не поділяємо позицію автора з приводу віднесення до відповідальності за дії третіх осіб відповідальності довірителя за дії повіреного як третьої особи, проте позиція автора з приводу відповідальності боржника основного (головного) цивільного правовідношення за дії третьої особи як сторони додаткового правовідношення при по-

кладенні виконання (ч. 1 ст. 528 ЦК України) як за свою власну вину, а не чужу заслуговує на увагу.

З огляду на специфіку аналізованого виду договірної відповідальності виникає запитання з приводу цивільної відповідальності за шкоду, яка заподіяна іншим особам третіми особами (ч. 1 ст. 528 ЦК України) при виконанні обов'язку боржника. Однак, даючи відповідь на поставлене запитання, необхідно зауважити, що норми, яка б врегульовувала питання відповідальності за шкоду, яка заподіяна третіми особами іншим особам при виконанні покладених на них обов'язків (ч. 1 ст. 528 ЦК України), спеціального характеру не має, тому в таких випадках треті особи повинні самостійно нести цивільну відповідальність на загальних засадах. Наведене ще раз підкреслює, наскільки важливо учасникам цивільних відносин (ст. 2 ЦК України) при наданні згоди на виконання обов'язків боржника в межах правової конструкції, про яку йдеться в ч. 1 ст. 528 ЦК України, керуватися власними інтересами.

Однак це не означає, що питання, про яке йдеться, з огляду на диспозитивний характер ч. 1 ст. 618 ЦК України в даній частині не може бути врегульованим по-іншому, якщо з цього приводу немає обмежень спеціального характеру, а, отже, і відшкодування шкоди, яка заподіяна третіми особами іншим при виконанні обов'язку з покладення виконання (ч. 1 ст. 528 ЦК України), може також відшкодуватися боржниками основного (головного) цивільного правовідношення. Так, доволі близьким за своїм змістом до аналізованої нами проблематики є положення ч. 2 ст. 1172 ЦК України, відповідно до якого замовник відшкодовує шкоду, завдану іншій особі підрядником, якщо він діяв за завданням замовника. Тобто, як впливає з положення наведеної правової норми, у разі заподіяння підрядником при виконанні завдання шкоди іншим особам обов'язок із відшкодування такої шкоди покладатиметься безпосередньо на замовника робіт.

Підсумовуючи, необхідно зауважити: в силу специфіки аналізованого виду цивільної відповідальності йдеться про відповідальність за дії третіх осіб у межах такої форми їх участі у цивільних правовідносинах, де поряд із основним (головним) цивільним правовідношенням має місце й додаткове, одна зі сторін якого щодо основного (головного) виступає в якості третьої особи, зокрема в межах правовідносин, якими опосередковується покладення виконання обов'язку боржника на третю особу (ч. 1 ст. 528 ЦК України). Участь третіх осіб у виконанні обов'язку замість боржника у власному інтересі (ч. 3 ст. 528 ЦК України) в силу специфіки таких правовідносин виключає настання аналізованого виду відповідальності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Иоффе О.С. Обязательственное право / О.С. Иоффе. – М. : Юридическая литература, 1975. – 880 с.
2. Данилова Е.Н. Ответственность должника за действия третьих лиц, участвующих в исполнении договора / Данилова Е.Н. – Москва, 1913. – 56 с.
3. Луць В.В. Контракти в підприємницькій діяльності : [навч. посіб.] / В.В. Луць. – 2-е вид., перероб. і допов. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 576 с.
4. Канзафарова І.С. Теорія цивільно-правової відповідальності : [монографія] / І.С. Канзафарова. – Одеса : Астропринт, 2006. – 264 с.
5. Кузнецова Н.С. Вибрані праці / Кузнецова Н.С. – К. : ПрАТ «Юридична практика», 2014. – 544 с.